

NOVA AKROPOLA

ZA BOLJEG ČOVJEKA I BOLJI SVIJET

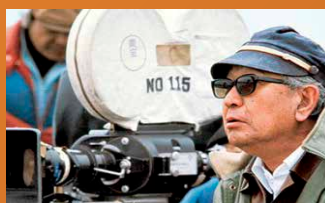
BORILAČKE VJEŠTINE

**KODEKS
SAMURAJA**

**SONAM
WANGCHUK**

**AKIRA
KUROSAWA**

**DANXIA - Kineski
geološki fenomen**

4

NOVA AKROPOLA

ZA BOLJEG ČOVJEKA I BOLJI SVIJET

05 | 2018. WWW.NOVA-AKROPOLA.COM

Sadržaj

6

8

4 FORMIRANJE KARAKTERA POMOĆU BORILAČKIH VJEŠTINA

Pedro Bernat

6 MARSOVE UMJETNOSTI

Jerko Grgić

8 Inazo Nitobe – KODEKS SAMURAJA

10 Himalajski inovator i edukator SONAM WANGCHUK

Dijana Kotarac

14 AKIRA KUROSAWA – Plemenitost iza filmske kamere

Stela Zorić

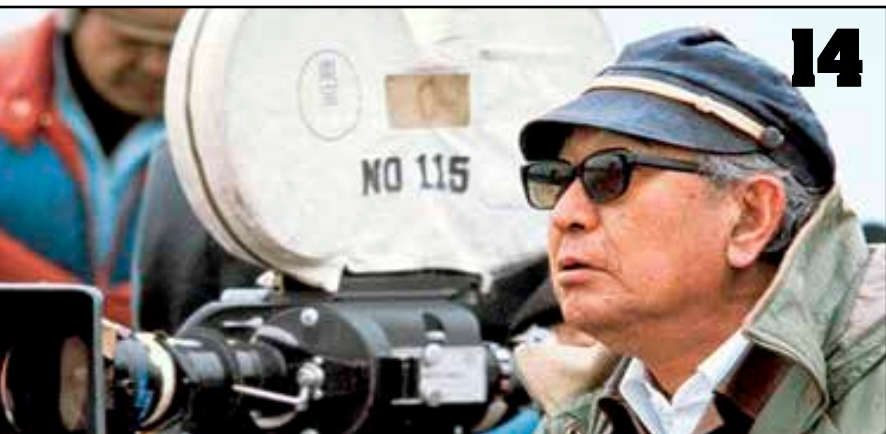
18 DANXIA – Kineski geološki fenomen

Melanija Rogar

10

14

18

Impresum:

Glavni urednik: Andrija Jončić

Izvršna urednica: Nataša Žaja

Urednici rubrika: Luka Marić, Dijana Kotarac, Sofija Stepanovska, Anastazija Pulja, Marta Mihičić

Lektura: Ana Handal, Vesna Bosnar

Tehničko uredništvo:

Svjetlana Pokrajac, Matija Prević

ISSN 1849-6237

Izdavač:

NOVA AKROPOLA - kulturna udruga

Ilica 36, 10000 Zagreb

Tel: 01/481 2222

web: www.nova-akropola.hr

e-mail: info@nova-akropola.com

Svima nam je poznat zakon o očuvanju energije i susreli smo se s njegovim različitim vidovima i posljedicama. Primajući i transformirajući energiju Sunca, čitava priroda Zemlje stvara i održava život, a njegov rast i preobrazba neizbježno su povezani i uz određene oblike daljnjeg usmjeravanja primljenih energija. Sve se to odvija postupno i gotovo neprimjetno, ritmičkim kruženjem čiji su nam početak i kraj nedokučivi čak i s aspekta mehaničkog pristupa prirodnim procesima.

Međutim, vidljivi plan prirode tek je jedan dio začuđujućih procesa koji se odvijaju na nevidljivom planu... A čovjek kao dio tih zbivanja ima posebnu ulogu – biti svjesniji sudionik, a ne samo pasivni promatrač i potrošač. Zato njegovo čuvanje životnih energija prirode treba prerasti u učenje i suradnju s njezinim vitalnim zakonima. Tako ostvaruje nutarnji rast i transformaciju koja se izražava u svjesnom raspolaganju i produbljivanju učenja. Kao posljedicu toga potiče

sposobnost kreativnog izražavanja kojom se stvarno usavršava ostavljajući autentičan trag u svijetu.

Danas očekujemo da se stvari odvijaju same po sebi, čekamo čuda i da vrijeme učini ono što bismo trebali učiniti mi! Samo bismo primali, a i to ne znamo ispravno jer je to zapravo puno teže. Često primamo pasivno, neodgovorno, površno, nezahvalno... Zbog toga darovi života slabije dopiru do naših trajnijih osjećaja i dubokih razmišljanja. Ne povezujemo primjere oko nas sa sobom i tako gubimo priliku za pronalaženjem i poboljšanjem sebe...

Zato je važno kako primamo i s kojom se namjerom uključujemo u proces usvajanja. Ako se to odvija živog duha, odgovorno i spremno, s dubokom zahvalnošću za mogućnost sudjelovanja u tajnovitom bilu zakona prirode, plemenito djelovanje tada postaje prirodna posljedica. ☸

Uredništvo

Formiranje karaktera pomoću borilačkih vještina

Pedro Bernat

Širenje borilačkih vještina nešto je što dobro poznajemo. U gotovo svakom gradu na svijetu danas se mogu naći gimnastičke dvorane, škole i akademije gdje se podučavaju orijentalne discipline. Pogledamo li povijest tih škola, uočiti ćemo da su puno više od sporta ili sustava osobne zaštite. Učitelji i osnivači škola borilačkih vještina izvorno su predlagali obrazovanje i formiranje karaktera pomoću tih vještina.

Što znači formiranje karaktera?

Formiranje karaktera ne znači promjenu čovjekova karaktera, već njegovo poboljšanje. Kao što vrlo dobro kažu stoički filozofi, karakter je poput kipa: svatko ima svoj i ne može ga zamijeniti za tuđi. Ono što može učiniti jest očistiti ga, ulastiti, usavršiti dok ne postane lijep. U našem današnjem konceptu školstva podučava se matematika, prirodne znanosti, književnost, informatika... Tako stječemo neka intelektualna znanja koja nam daju vanjski, uglavnom površinski kulturni sjaj. Ne učimo odgajati karakter, ne učimo o koncentraciji, pažnji, strategiji ili tome kako se suočiti sa strahom i svakodnevnim problemima. Stoga smo psihički puno slabiji nego što često vjerujemo. Često vidimo da je neka osoba akademskog obrazovanja jed-

nako dezorijentirana pred životnim problemima kao i ona koja jedva zna čitati i pisati.

Učitelji i osnivači škola borilačkih vještina kao što su Gichin Funakoshi, Jigoro Kano, Morihei Ueshiba, So Doshin i drugi, tražili su cjelovito formiranje čovjeka pomoću borilačkih umijeća, stvarajući put samokontrole i spoznaje.

Razmotrimo na nekim primjerima kako se može formirati karakter prakticirajući borilačka umijeća. Kad polaznik krene u školu borilačkih vještina, on ne zna gotovo ništa od onoga što se od njega traži, no on kroz disciplinu malo-pomalo razvija niz pokreta i tehnika. Vježbanje daje karakteru skromnost (koja nije omalovažavanje niti podcjenjivanje sebe) i sposobnost rada te nas poučava da je samodisciplina veliko i moćno oruđe.

Drugi klasični primjer oblikovanja karaktera nalazimo u situacijama koje se događaju u borbi. Na primjer, ako je vježbač u borbi neodlučan, on gubi. S druge pak strane, ako je nepromišljen ili srlja, naletjet će nosom ravno na šaku svoga protivnika. U svakoj borbi postoji pravi trenutak pogodan za djelovanje, stoga vježbač treba biti koncentriran da bi ga iskoristio.

Koliko smo puta u životu izgubili zbog toga što nismo razvili samodisciplinu? Koliko nam je puta zbog neodlučnosti pobjegao "vlak" nekog događaja? Koliko smo puta propustili priliku zato što nismo bili spremni kad se ona ukazala? Zato su borilačke vještine nešto što nam može obogatiti život.

Izvorno se u borilačkim vještinama borbi podučavalo zbog bitki na bojnom polju, međutim, za vrijeme

dugih razdoblja mira majstori i osnivači škola razvijali su vrstu borbe koja ima odgojne, spoznajne karakteristike. Pri tome su inzistirali na vrlinama kao što su uljudnost, ispravnost, besprijeekornost te vježbali polaznike suočavanju sa situacijama u kojima su izloženi pritisku, poučavajući ih razvijanju one rijetke kvalitete koju nazivamo smirenost. Smirenost je jedno od najvrjednijih blaga koje nam borilačke vještine mogu pružiti.

Zašto su veliki majstori nakon trideset, četrdeset ili pedeset godina vježbanja nastavljali vlastito usavršavanje? Zar se nisu znali braniti nakon tolikih godina? Možda su radili na razvijanju smirenosti i zbog toga su nastavljali vježbati. Stoga majstor Gichin Funakoshi kaže: *Na putu karatea nije važna pobjeda ni poraz njegovih sudionika, već jedino formiranje njihova karaktera.* Taj proces japanski majstori nazivaju *budo* ili borilačke umjetnosti kao put transcendentne spoznaje.

Danas je takav pristup tom putu zaboravljen. Bori-

lačke vještine polarizirale su se na sportski i obrambeni aspekt i nemaju gotovo nikakvih transcendentnih karakteristika. Takva polarizacija izazvala je povećanu popularnost, ali i gubitak dubine. Zbog toga se danas mnogi međunarodni učitelji sve više zanimaju za proces koji obuhvaća mnogo dublji pristup od sportskog ili obrambenog. To je proces koji, bez gubitka borilačkih i sportskih karakteristika te onih zdravstvenih (što su odlike inherentne ovim vještinama), omogućuje učenje korisno ljudima našeg vremena. To je proces koji nas poučava kako efikasno reagirati na svakodnevne probleme, na naše strahove i nesigurnosti. Formiranje karaktera, dakle, iznova dobiva na važnosti. Borilačke vještine mogu se ponovno pretvoriti u transcendentni put koji će nas malo-pomalo učiniti boljima, snažnijima i mudrijima. 卐

Iz časopisa *Esfinge*, br. 296

Sa španjolskog preveo: Krešimir Andjel

MARSOVE UMJETNOSTI

Jerko Grgić

Pojam *borilačke vještine* obično povezujemo uz brojne tehnike borbe koje dolaze s Dalekog istoka. Njihov povijesni izvor drevno je borilačko umijeće indijskih kšatrija (ratnika), takozvani *kalari payit*, koje je u Kinu prenio legendarni Bodhidharma kao oblik vježbi za redovnike samostana Shao Lin. Tako je nastala disciplina *puta prazne šake*, *karate-do*, što je relativno noviji japanski naziv za tu vještinu. Ta se indijska tehnika u Kini povezala s posebnom vrstom plesnog ceremonijala, *tai-chi chuanom*, prvenstveno namijenjenog kontroli emocija, iz čega je proizašao *kung-fu*, tehnika s više stila od japanske verzije *karate-doa*. Susrećemo ga i u Koreji s vlastitim stilskim inovacijama pod nazivom *tae-kwon-do*. Danas postoje brojne tehnike kao varijacije ranijih.

No, nema samo Istok svoje borilačke vještine. Poznata je starogrčka *pankratija*, europski *boks*, židovska *krav maga*, brazilska *capoeira*, kao i brojna druga borilačka umijeća s oružjem ili bez njega koja su, kako danas otkrivamo, baštinile gotovo sve kulture na svim kontinentima. Stari Rimljani povezali su ta umijeća zajedničkim nazivom koji je i danas u upotrebi: *Mar-*

sove umjetnosti.

U svojoj osnovi ni jedna borilačka vještina nije namijenjena destrukciji, i niti jedan pravi ratnik ne teži nasilju, već upravo suprotno, miru i harmoniji. Svaki istinski ratnik, vitez, junak, antički heroj uvijek je djelovao plemenito, u skladu s dubokim moralnim principima, služeći se svojom vještinom samo u službi dobra i pravde. Takvi su se ljudi žrtvovali i odricali da bi ostali mogli živjeti u miru. Nisu tražili ni medalje, ni počasti, ni nagrade. Borili su se zbog uzvišenih ideala koje nisu htjeli poreći. Nisu tražili sukob, borili su se jedino kad su na to bili prisiljeni.

Međutim, borba, sukob i rat u osnovi su neizbježni jer to nije nešto što je izmislio čovjek, već je prisutno u cijeloj Prirodi. Naše tijelo, na primjer, vodi stalan sukob s raznim virusima i bakterijama. Osnova prehrane gotovo svih bića vezana je za borbu, a čak i od prirodnih sila povremeno trebamo zaštitu. Možemo se zapitati zašto je to tako. Heraklit, stari grčki filozof, izjavio je: *Rat je otac svih stvari*. Stari filozofski sustavi objašnjavaju nam da priroda kroz igru kreacije i destrukcije razvija samu sebe. Drevni indijski spjev

Mahabharata, ili *Veliki rat*, govori o kozmičkom ratu svjetla i tame, dobra i zla. Taj se rat odvija i u čovjeku. U njemu postoje dvije prirode, humana (*pandave*) i animalna (*kurave*), koje se bore za vladanje *Hastinapura*om, gradom mudrosti. Velika ideja tog epa je da se ratovi ne događaju zbog izvanjskih okolnosti, nego zbog nutarnjih nedostataka čovjeka. Zato se svaki rat u korijenu svodi na rat sa samim sobom. Vanjski ratovi su posljedice, uzroci su u čovjeku. Arjuna, glavni junak epa, pita: *Zašto se boriti za vlast nad samim sobom?* To je ključno pitanje jer ako ne dobijemo nutarnju bitku, bit ćemo pobijedjeni od strane naših nagona i strasti, što će posljedično rezultirati nebrigom za druge, bezobzirnošću i na kraju nasiljem.

Sve Marsove umjetnosti iz tog razloga u svojoj biti sadrže istu duboku filozofiju čija je zadaća u prvom redu formiranje čovjeka. Tako mu pružaju mogućnost ovladavanja sobom i ispravan odnos prema drugima primjenom discipline, diplomacije i strategije, temeljnih elemenata umjetnosti boričakih vještina.

U tom duhu odjekuju riječi pjesme *ratnika jaguara* pretkolumbijske Amerike: *Ratnici, istinski ratnici, / Zovemo li se, / Po čemu smo ratnici? / Jer se borimo / Za uzvišenu vrlinu, / Za visoku predanost, / Za čistu mudrost, / Evo zašto se zovemo ratnici*. Prožeti istim nadahnućem stari su Spartanci tvrdili: *Najhrabriji su najnježniji; oni koji vole, najsmjeliji*. A japanska samurajska mudrost poučavala je: *Iako mogu povrijediti tvoje osjećaje, ovoj trojici moraš oprostiti – vjetru koji povija tvoje cvijeće, oblaku koji skriva tvoj Mjesec i čovjeku koji pokušava s tobom zametnuti svađu*.

Miyamoto Musashi, poznati samuraj iz XVII. stoljeća, napisao je: *Prava je priroda boričakog umijeća takva da može biti primijenjeno u bilo kojoj situaciji*. U današnjem je svijetu zaboravljeno nutarnje ratništvo pa su često boričake vještine svedene samo na nivo

sporta ili tehnike samoobrane. Međutim, uz filozofsku pozadinu, one mogu pružiti puno više od toga te ponovno postati discipline izgradnje i formiranja ličnosti. Jedan od onih koji se svojim djelima u proteklom stoljeću zalagao za to bio je svakako Bruce Lee koji je govorio: *Stvarni protivnik kojeg treba savladati je sam čovjek; njegov sitni ego, strahovi i blokade, samoograničavajuće zamisli, sve što uvjetuje grčenje svijesti*. A mudri osnivač aikidoa, Morihei Ueshiba, izrazio je istinsku bit Marsovih umjetnosti kada je rekao: *Shvatio sam da budo¹ nije rušenje protivnika pomoću sile, niti je to metoda koja vodi svijet u uništenje oružjem. Istinski budo znači stopiti se s univerzalnom sviješću i čuvati mir u svijetu jednim ispravnim stvaranjem, zaštitom i uzdizanjem svih živih bića u prirodi*. ☸

¹ budo – jap. put ratnika

KODEKS SAMURAJA

Inazo Nitobe

Bushido – kodeks samuraja, japanskih ratnika i vitezova, nije nepoznat našem zapadnom kulturnom krugu. Kodeks viteškog ponašanja, koji je bio moralni oslonac srednjovjekovnih japanskih ratnika, svojom mističnom ljepotom privlači pažnju onih koji tragaju za višim ljudskim vrijednostima.

Inazo Nitobe, sin samuraja, japanski političar i učitelj, diplomat, poljoprivredni ekonomist, koji je živio krajem XIX. i početkom XX. stoljeća, vlastitim je primjerom nastojao iskazivati vrline modernog samuraja – prilagodljivost i izuzetnu sposobnost učenja te primjerenu istraživačku ustrajnost kako bi dosegnuo zavidnu dubinu poznavanja i razumijevanja kulturnih dostignuća Zapada, a ujedno zadržao duboko poštovanje i odanost prema vlastitoj tradiciji. Njegov životni primjer može biti inspiracija u potrazi za mudrošću.

Knjiga *Bushido – kodeks samuraja*¹ praktičan je i prikladan svakodnevni putokaz za ispravno življenje. Nitobe navodi: *Bu-shi-do doslovno znači 'ratnički viteški put' – put kojeg se ratničko plemstvo mora pridržavati u svakodnevnom životu, kao i u svom pozivu; to su 'Propisi viteštva', noblesse oblige² ratničkog staleža... Bushido je, dakle, kodeks moralnih načela kojih su se vitezovi trebali pridržavati. To nije pisani kodeks. U najboljem slučaju, sastoji se od nekoliko maksima koje su se prenosile usmenom predajom ili su zabilježene perom nekog slavnog ratnika ili učenjaka.*

Nastao kao izdanak stoljetnog vojničkog, ratničkog života Japanaca, bushido je prenošen prvenstveno djelima i uzvišenim moralnim stavovima, pa i izgovorenim riječi koja je predstavljala obavezu. Njegovi pisani tragovi ostali su u obliku poetskog zapisa koji su otkrivali snažne i duboke doživljaje, trenutne uvide u višu stvarnost, proistekle iz susreta sa smrću u trenucima borbe ili pripreme za borbu.

¹ Knjiga Inaza Nitobe *Bushido - duša Japana*, kod nas prevedena kao *Bushido – kodeks samuraja*, izvorno je napisana i objavljena na engleskom jeziku 1900. godine, a na japanski jezik prevedena je 1908. godine. Tijekom prošlog stoljeća knjiga je doživjela preko sto izdanja i prevedena je na desetine jezika. Bivši američki predsjednik Theodore Roosevelt bio je toliko impresioniran tom knjigom da je navodno kupio 60 primjeraka koje je podijelio prijateljima i obitelji. Nitobeova je knjiga tek od 1985. godine - kada je njegov portret stavljen na novčanicu od 5000 yena - postala popularna u Japanu.

² *Noblesse oblige* (plemstvo obavezuje) francuski je izraz koji podrazumijeva da pripadnost plemstvu ili višoj klasi uz povlastice sa sobom povlači i daleko više obaveza i odgovornosti u odnosu na ostale ljude. To se odnosi na standarde lijepog ponašanja, ophođenja prema ljudima i uzdržavanja od aktivnosti koje se smatraju nedostojnima. Povezan je s konceptom viteza i dame.

Prva stvar na koju je trebalo obratiti pozornost u viteškoj pedagogiji bila je izgradnja karaktera, dok su suptilnije vještine, poput razboritosti, inteligencije i dijalektike, ostale u sjeni.

Intelektualna nadmoć bila je, naravno, na cijeni; ali riječ Chi kojom se označavala intelektualnost, prije svega značila je mudrost i davala je znanju podređen položaj. Okvir bushida oblikovao je trolist Chi, Jin, Yu, ili Mudrost, Dobrohotnost i Hrabrost. Samuraj je u osnovi bio čovjek od akcije.

Glavni cilj njihovog obrazovanja bila je odlučnost karaktera. Ljudi čiji je um bio ispunjen samo informacijama nisu imali velikih poštovatelja. Od triju korisnih posljedica učenja koje spominje Bacon – zadovoljstvo, ponos i sposobnost – bushido daje prednost posljednjoj čija se primjena ogleda u 'prosudivanju i raspoređivanju poslova'. Obrazovanje je uvijek provedeno s nekim praktičnim ciljem, bez obzira na to je li riječ o upravljanju javnim poslovima ili o vježbanju samokontrole. 'Učenje bez razmišljanja', rekao je Konfucije, 'uzaludan je trud; razmišljanje bez učenja, opasno je'.

U nastavku je izdvojeno nekoliko navoda koji slikovito ilustriraju poželjne kvalitete karaktera njegovane u ovoj sjajnoj ratničkoj tradiciji:

- Ispravnost je moć odlučivanja o određenom načinu ponašanja u skladu s razumom, bez kolebanja – umrijeti kad je ispravno umrijeti, udariti kad je ispravno udariti.
- Ispravnost je kost koja daje stas i čvrstinu. Kao što bez kostiju glava ne može počivati na vrhu kralježnice, kao što se ruke ne mogu pokretati niti stopala stajati, tako bez ispravnosti ni talent ni učenje ne mogu od čovjeka učiniti samuraja. Kad ona postoji, nedostatak postignuća nije važan.
- Prava je hrabrost živjeti kad je ispravno živjeti i umrijeti kad je ispravno umrijeti.
- Ako nešto treba učiniti, sigurno postoji najbolji način za to, a najbolji način je i najekonomičniji i najgraciozniji. Stalnim vježbanjem pravilnih manira čovjek dovodi svaki dio tijela i svaku sposobnost u savršen red i postiže harmoniju sa samim sobom i svojom okolinom, izražavajući nadmoć duha nad tijelom. Lijepe manire snaga su u djelovanju.
- Cilj svih pravila ponašanja jest takvo kultiviranje duha da vas se, čak i kad mirno sjedite, niti najgori razbojnik ne usudi uznemiriti.
- Bez istinoljubivosti i iskrenosti, uglađenost je samo farsa i predstava.
- Ljutnja zbog beznačajne uvrede nedostojna je uzvišenog čovjeka, ali negodovanje zbog opravdanog razloga pravednički je gnjev.
- Radost dolazi samo kad odu strast i žudnja.
- Pravi put je put Neba i Zemlje; na čovjeku je da ga slijedi; stoga neka štovanje Neba bude cilj tvog života. Nebo voli mene i druge jednakom ljubavlju; dakle ljubavlju kojom voliš sebe, voli i druge. ☸

Himalajski inovator i edukator

SONAM WANGCHUK

Dijana Kotarac

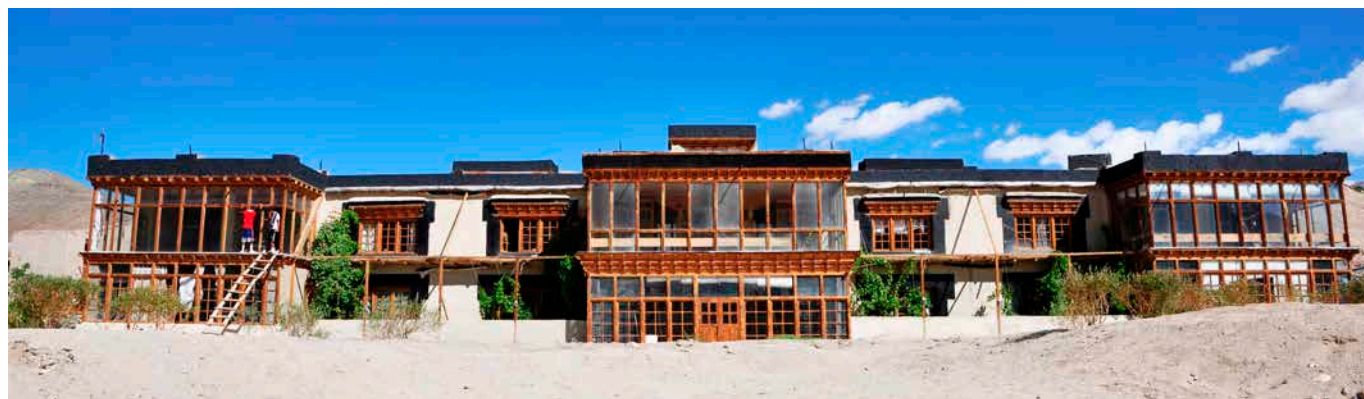
Gola sivosmeda prostranstva Ladakha okružena bijelim himalajskim vrhuncima i čistim plavim nebom, opčinjaju svojom surovom, iskonskom ljepotom. No, život je u ovim studenim pustopoljinama na krajnjem sjeverozapadu Indije, gdje se isprepleću tibetski, indijski i centralnoazijski utjecaji, oduvijek bio težak. To je pustinja na oko 3500 metara nadmorske visine koja godišnje primi manje od 100 litara padalina po četvornom metru. "Ljudi ovdje mogu živjeti jedino zahvaljujući ledenjacima", kaže Sonam Wangchuk, inovator i sinonim za revolucionarnu promjenu na području obrazovanja i održivosti u Ladakhu, koji smatra da obrazovanje i briga za okoliš idu ruku pod ruku.

Iako je inženjerstvo bilo njegova prva ljubav, obrazovna reforma ju je nadjačala, bio je to nezatomljiv

poziv. U dobi kada većina mladih ljudi mašta o karijeri, Wangchuk je zaključio da je bitno da doprinese "tamo gdje je potreban, a ne da se bavi onim što njemu treba".

Službeni obrazovni sustav, koji je i sam iskusio, Wangchuk opisuje kao "šesnaest godina zatočeničkog slušanja". Njegove najdojmljivije, predškolske godine u zabačenom selu od samo četiri domaćinstva bile su ispunjene učenjem onoga znanja koje mnoge današnje generacije uče samo sa stranica udžbenika. U školu je krenuo tek u devetoj godini, ali ne na materinjem jeziku, nego na jeziku *urdu*¹ koji nije razumio. Tvrdi da je formalni školski program zapravo zaustavio ostvarenje njegovih stvarnih potencijala. Tek će ga u srednjoj školi susret s optikom toliko općiniti i potaknuti da upiše studij strojarstva, unatoč žestokom protivljenju oca zbog nemogućnosti zapošljavanja.

¹ Urdu jezik jedan je od 24 nacionalna jezika u Indiji. Razvio se pod utjecajem perzijskog i arapskog jezika za vrijeme Mogulskog Carstva. Urdu se piše oblikom *nastalika*, modificiranog perzijsko-arapskog pisma.

Kako bi mogao nastaviti školovanje, tijekom ljetnih i zimskih praznika davao je poduke iz matematičkih predmeta i tada se ponovno suočio s kritičnim stanjem školskog sustava i neprikladnosti nastavnog programa kontekstu Ladakha. Naime, školske knjige uređene u Delhiju svojim su sadržajem bile prilagođene tropskoj Indiji, što je djeci s himalajskih planina sve bilo daleko i strano. Daleko veći, gotovo nepremostiv problem bio je taj što većina lokalnog stanovništva govori *ladakhi*, dijalekt tibetskog jezika, dok se prvih osam razreda nastava održavala na jeziku *urdu*, službenom jeziku indijske države Kašmir, i pripadajućem pismu, da bi se nakon osmog razreda nastavila na engleskom, službenom jeziku Indije! Rezultat je bio taj da 90 – 95 % djece nije prolazilo završne ispite na kraju desetog razreda.

Kad je završio fakultet, Wangchuk je odlučio uhvatiti se u koštac s tim problemom, pa je tako 1988. godine sa skupinom mladih istomišljenika utemeljio *Studentski obrazovni i kulturni pokret Ladakha* (SECMOL). U suradnji s vladom i lokalnom zajednicom prihvatio se temeljite reforme školskog sustava. Udžbenici su tijekom nekoliko godina jezično i kulturološki prilagođeni osnovnoškolcima u Ladakhu, a nastavnici su prošli potrebnu edukaciju, što je gotovo nevjerojatno umanjilo neuspjeh u školi jer je udio učenika koji nisu položili maturu dramatično pao s apsurdnih 95 % na 25 %. Kao prijelazno rješenje, dok se varijanta tibetskog pisma kojim se piše *ladakhi* ne standardizira i ne pripreme udžbenici, urdu je zamijenjen engleskim jezikom. Rezultati, iako ohrabrujući, nisu ga zadovoljavali, pa je pokrenuo alternativnu školu za učenike, uglavnom šesnaestogodišnjake, koje su redovne škole odbile zbog ponavljajućih neuspjeha. SECMOL je u tu svrhu utemeljio kampus za učenike iz udaljenih sela, osmišljen kao pomoć u pripremi za ponovni izlazak na maturalni ispit i uključivanje u službeni školski sustav, odnosno za učenje praktičnih tradicionalnih znanja i vještina radi lakšeg zaposlenja.

Kampus se nalazi u selu Phey udaljenom 13 kilometara od ladačkog glavnog grada Leha, a svečano ga je otvorio sam Dalaj Lama 1998. godine. Zgrade su podignute tradicionalnom tehnikom gradnje od nabijene zemlje koja čuva toplinu i u uvjetima izrazito oštrog zima, za što je SECMOL predvođen Wangchukom 2016. godine dobio *International Terra Award* na 12. Svjetskom kongresu zemljane arhitekture u Lyonu, u Francuskoj. Kao inženjer inovator Wangchuk tijekom protekla tri desetljeća potiče inovativnost među mladima, s fokusom na razvoj i primjenu alternativnih izvora energije. Budući da Ladakh ima preko tristo sunčanih dana godišnje, Sunce je glavni izvor energije i alternativa fosilnim gorivima, pa je cijeli kampus elektrificiran solarnom energijom koju koriste i za kuhanje, grijanje vode i slično. U kampusu koji je u potpunosti samoodrživ zajedno živi, radi i uči oko 70 učenika, uz desetak zaposlenika i nešto volontera. Učenici se smjenjuju na različitim poslovima od mužnje krava, uzgoja povrća u školskom plasteniku, pripreme jela, vode brigu o solarnim panelima koji osiguravaju grijanje, kuhanje i svjetlo, te o održavanju kompostnih WC-a itd. Nastava se odvija između različitih zaduženja i slobodnog vremena. Postoje i slobodne aktivnosti kao što su narodne pjesme i plesovi, debatni klub, odbojka i nogomet te zimi klizanje na ledu i hokej. Učenici se svakodnevno redaju u kratkom izlaganju na različite teme vježbajući tako javne nastupe. Za vrijeme zajedničkih obroka slušaju ladački radio da bi bili upućeni u događanja u sredini u kojoj žive.

SECMOL-ov rad prepoznao je UNESCO i National Geographic, ali i mnoge druge međunarodne organizacije, kao i neke europske zemlje (Švedska, Danska,

Češka) koje surađuju s njima i podupiru njihove projekte. Studenti iz cijelog svijeta, od Amerike preko Europe do Azije, dolaze na razmjenu u ovaj kampus koji je prerastao u ekoselo u kojem se uči o održivom razvoju.

Wangchukova vizija je pokrenuti mlade ljude da u svom okruženju nalaze odgovore za probleme svoga kraja, kako sam ističe: "Rješenja za planine od ljudi s planina". Glavni su im projekti niskobudžetno pasivno korištenje solarne energije u kućama i zgradama te umjetne ledene stupe za učinkovito korištenje vode ledenjaka.

Uz pomoć američke volonterke Rebecce Norman, koja u Ladakhu živi već 20 godina, Wangchuk nastavlja voditi SECMOL s golemim entuzijazmom, pod motom *Bistra glava – vješte ruke – ljubazno srce*.

Njegov najnoviji pothvat je osnivanje Himalajskog instituta alternativa u Ladakhu (HIAL), s ciljem reforme višeg obrazovanja koje nadilazi pasivno slušanje u školskim/studentским klupama i stavlja naglasak na praktičnu primjenu znanja. U tu svrhu planiraju ozeleniti 500 hektara pustinje pomoću *ledenih stupa* – inovacije kojom je osvojio nagradu švicarske Zaklade Rolex. Novac od nagrade poslužit će mu kao početni kapital za ostvarenje te plemenite vizije. ♣

LEDENE STUPE

Himalajski ledenjaci kao golemi spremnici slatke vode za ovo područje znače život. Ipak, stanovnici Ladakha svakog su proljeća suočeni s akutnom nestašicom vode kada je ona najpotrebnija – za početak sadnje i sjetve. Tom starom problemu od pamtivyjeka se pokušavalo doskočiti na različite načine. Najnovije inovativno rješenje Sonama Wangchuka jest zamrzavanje vode planinskih potoka u visoke stožaste humke koji zbog male površinske izloženosti Suncu polako oslobađaju vodu, pa tako služe za navodnjavanje sve dok sredinom lipnja ne počne stizati voda od otapanja prirodnih ledenjaka.

Wangchuk kaže da mu se ideja o umjetnom ledenjaku kristalizirala prilikom prelaska preko jednog mosta: "Vidio sam da se led zadržao ispod mosta koji je na 3000 m, što je najtoplija i najniža nadmorska visina u cijelom području, i to u svibnju, pa sam zaključio – led otapa izravna Sunčeva svjetlost, ali ako ga zaštitimo od Sunca, ledenjak možemo imati i ovdje." Tako je 2013. godine s učenicima iz SECMOL-a započeo rad na prototipu umjetnog ledenjaka nedaleko od sela. Prototip iz 2013./2014. godine napravljen je pomoću sred-

stava prikupljenih putem internet kampanje, zahvaljujući čemu je postavljeno 2,3 km cjevovoda. Ta je stupa svojim otapanjem poslužila za sadnju 5000 sadnica topole.

Projekt izgradnje ledenih stupa uspješno je nastavljen, pa mu je 2016. godine Zaklada Rolex, koja svake godine dodjeljuje nagrade pojedincima s inovativnim idejama koji svijet čine boljim mjestom za život, dodijelila nagradu u iznosu od 100 000 švicarskih franaka u cilju daljnjeg razvoja i primjene tog koncepta.

Sam koncept ledenih stupa temelji se na jednostavnoj ideji: voda planinskih potoka zimi se cijevima dovodi nadomak sela. Voda se potom usmjerava okomito i raspršuje, zbog čega se pri temperaturi od $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ do $-50\text{ }^{\circ}\text{C}$ smrzava prije dodira s tlom. Tijekom nekoliko tjedana formira se ledeni humak koji su nazvali *ledena stupa* zbog sličnosti s narodu bliskim budističkim stupama.

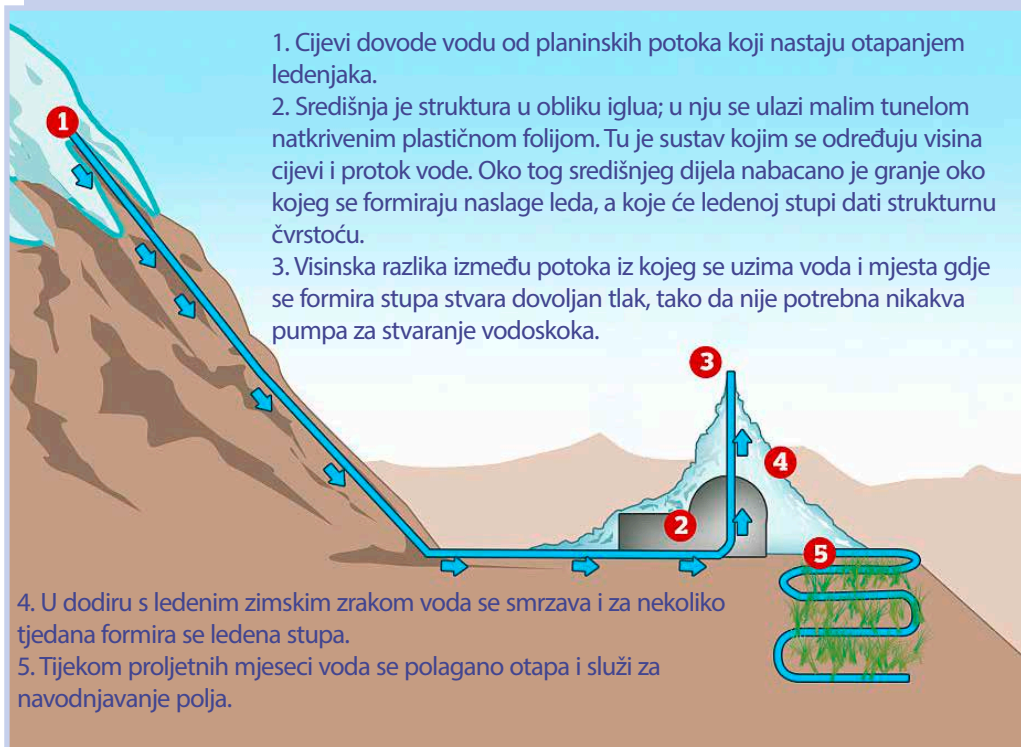

Najveći su izdatak cijevi koje dovode vodu od izvora do mjesta gdje se podiže stupa. Jednom kada su cijevi položene, stupe se mogu graditi iz godine u godinu s malim troškovima. "Početno ulaganje u infrastrukturu po litri vode iznosi Rs 0,025 (0,09 kuna), a nakon tog ulaganja, voda je zauvijek besplatna", kaže Wangchuk.

Prosječna visina stupe iznosi 35 - 40 metara i može pohraniti do 16 000 kubičnih litara vode, što je dovoljno za navodnjavanje 10 hektara zemlje. Izgradnjom 80 - 90 ledenih stupa Wangchuk planira riješiti

problem nestašice vode u Ladakhu.

SECMOL predvođen Wangchukom radi na usavršavanju pojedinih komponenti procesa izrade ledene stupe jer kako sam kaže: "Trenutna tehnologija može se usporediti s tehnologijom za proizvodnju automobila prije 70 godina. Želimo postići da proces traži minimalnu ljudsku intervenciju, tako da ga jedna osoba može pokrenuti i da funkcionira tijekom cijele zime."

AKIRA KUROSAWA

Plemenitost iza filmske kamere

Stela Zorić

Akiru Kurosawu smatraju jednim od najboljih redatelja XX. stoljeća. Neobično visok za Japanca, jednostavan i skroman, Kurosawa je bio umjetnik čija se plemenitost i osjećaj za duboku ljudsku dramu jasno ocrtava u njegovom impresivnom filmskom opusu.

Rođen je 1910. godine u Tokiju, u obitelji samurajskog porijekla. Želio je biti slikar i pohađao je likovnu akademiju u rodnom gradu. U ranim dvadesetima prolazi krizu stvaralaštva te nakon razdoblja traženja samoga sebe postaje asistent redatelju Kajiru Yamamotu. Tijekom rata, 1943. godine, snimio je svoj redateljski prvijenac, *Sagu o džudu*, u dva dijela. Već tada je bilo vidljivo da je mladi Kurosawa velik potencijal. Nastavio je snimati filmove koji su se bavili suvremenom tematikom i polako je gradio svoj ugled u svijetu japanske filmografije.

Odmah po završetku rata, 1945. godine, snimio je kraći igrani film *Ljudi koji su stali na tigrov rep* koji se temelji na tradicionalnoj no drami. Ovdje Kurosawa

dotiče neke od tema koje će obilježiti njegov kasniji opus: povezanost s bogatim japanskim folklorom, zastarjelost feudalnih pravila i beznadnost u koju upadaju ljudi koji ih se slijepo drže.

Kurosawin prvi veliki uspjeh u Japanu bio je film *Pijani andeo*. Radnja filma prati dvojicu muškaraca potpuno drukčijih svjetonazora – bivšeg kriminalca koji umire od tuberkuloze i liječnika koji ga pokušava spasiti. Prvi je sebični nasilnik koji je život protratio čineći kriminalna djela – drugi je nesebični liječnik koji liječi siromašne bez ikakve naknade. Pokušaj spašavanja života i duše kriminalca dovodi oba čovjeka do novih spoznaja i da nikad nije kasno promijeniti svoj život. Film *Pijani andeo* bio je važan za Kurosawu ne samo kao njegov prvi hit nego i kao prvi film s glumcem Toshirom Mifuneom, s kojim je dijelio jednu od najuspješnijih suradnji u povijesti filma.

Sve do 1950. godine bio je poznat samo u rodnoj zemlji i rijetko je tko izvan Japana čuo za njega ili gledao njegove filmove. Do preokreta je došlo 1951.

godine kada je producerska kuća Daiei (za koju je Kurosawa radio) odlučila nominirati Kurosawin najnoviji film, *Rashomon*, za prestižnu nagradu Zlatni lav u Veneciji. Iako nisu imali velika očekivanja, film je primljen s oduševljenjem i osvojio je Zlatnoga lava. Kurosawa i njegovi producenti bili su iznenađeni takvim ishodom događaja.

Rashomon je djelo neosporne umjetničke vrijednosti koje je širom otvorilo vrata Zapada, ne samo redatelju nego i cijeloj japanskoj kinematografiji. Film govori o različitim pogledima na jedan te isti događaj, a prepričavaju ga ljudi koji su mu svjedočili. *Rashomon* otkriva sve snage Kurosawe kao redatelja: majstorska kontrola nad kompleksnom pričom, snažna povezanost s glumcima, skoro poetsko korištenje sjene i svjetla. Jedna od najupečatljivijih scena u filmu svakako je mahnita trka bandita kroz šumu – zapadnim je kritičarima bilo jasno da takve scene može snimiti samo netko snažne imaginacije i s vrhunskim tehničkim umijećem, a obje je sposobnosti Kurosawa itekako posjedovao.

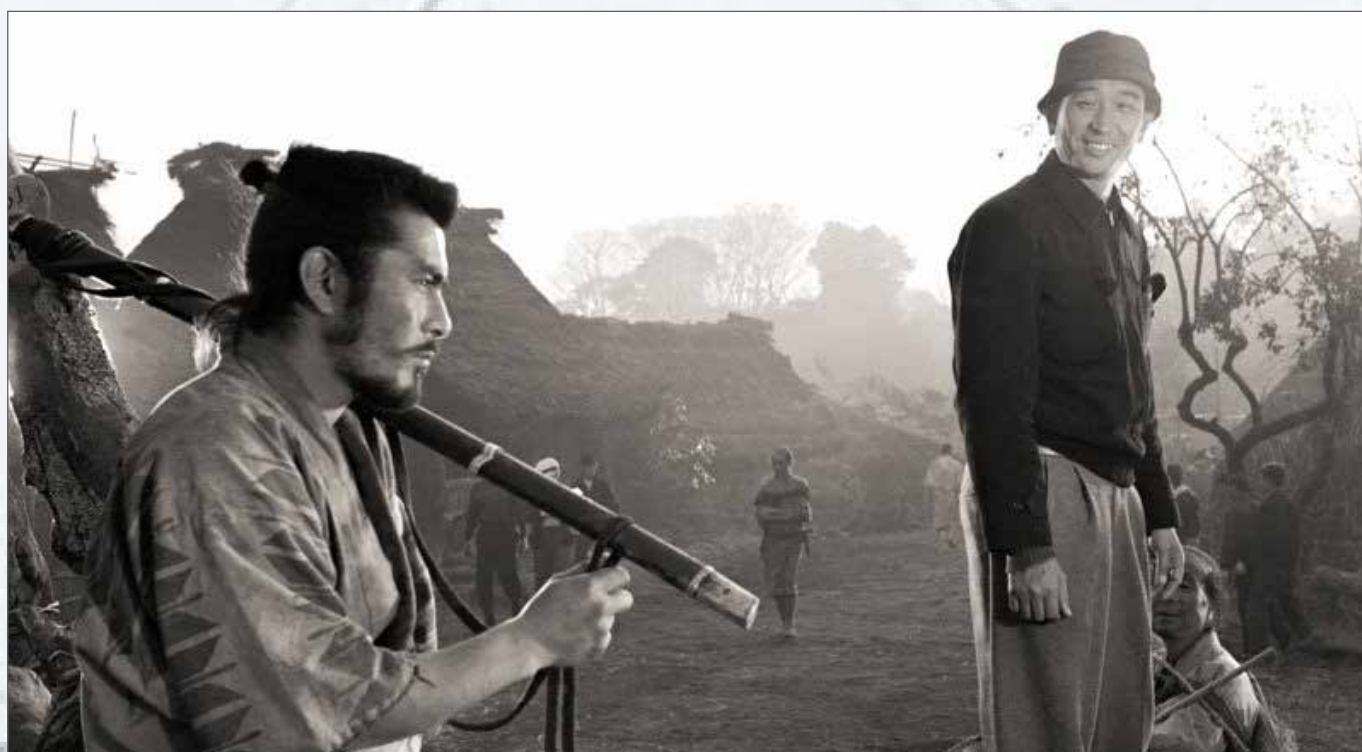
Međutim, ono što film čini klasikom nije samo njegova tehnička besprijekornost; ono što će gledatelja dirnuti više od šezdeset godina nakon nastanka filma, duboko je humana poruka o toleranciji i slozi te Kurosawina potpuna vjera u dobrotu čovjeka, unatoč svim nedaćama s kojima se susreće. Film sadrži izrazito jaku moralno-filozofsku poruku kako treba zazirati od svake forme osuđivanja jer ljudska je percepcija varljiva, a istina je uvijek korak dalje od čovjekova znanja. Stoga, ne čudi da je film izazvao toliko komentara, pa

se otad riječ *rašomon* upotrebljava kao simbol za fenomen različite interpretacije jednog te istog događaja. Film je uvelike utjecao na cijelu zapadnu kinematografiju, uključujući redatelje kao što su Steven Spielberg i Martin Scorsese.

Nakon *Rashomona*, Kurosawa je dobio veću slobodu rada i bolje uvjete financiranja. Vođen jedinstvenom umjetničkom vizijom, 1952. godine snima film *Ikiru* (*Živjeti*), možda jedan od najhumanijih i najdirljivijih filmova ikada snimljenih. Glavni lik stariji je japanski birokrat koji, saznajući da umire od raka, razmišlja o svome životu i shvaća kako je suhoparan i jalov. U pokušaju da se iskupi prije smrti, svim silama pokušava od pustopoljine u gradu napraviti dječje igralište. Poruka filma je da ne možemo krenuti na posljednje putovanje neispunjeni ili puni žaljenja za propuštenim – misao koja je integralni dio zena, svjetonazora koji je najviše utjecao na Kurosawu.

Dvije godine kasnije Kurosawa je snimio svoj najuspješniji film – *Sedam samuraja*. Od samog početka Kurosawa je film zamislio kao svojevrsni *hommage* vestern-filmovima, naročito onim redatelja Johna Forda. Rezultat je vrhunsko ostvarenje koje istovremeno gledatelje zabavlja i tjera ih na razmišljanje. Priča je jednostavna: nakon što su banditi godinama pljačkali njihovo selo, seljani se ujedinjuju i odlučuju unajmiti sedam samuraja da bi im pomogli u borbi protiv pljačkaša.

Svaki je samuraj karakterno ocrtan, a lik kojeg glumi Toshiro Mifune, najpoznatiji glumac koji se

pojavljuje u filmu, lutalica je koji želi biti samuraj i više "slijedi" ostatak grupe nego što joj istinski pripada. Glavna je poruka filma da je snaga u slozi – seljaci koji su unajmili samuraje napokon su spašeni nakon mnogih nedaća. Međutim, jedan od samuraja na kraju filma primjećuje: "Oni su pobijedili – mi smo izgubili", čime Kurosawa ukazuje na neminovni nestanak samuraja s povijesne scene.

Sada već međunarodno priznat redatelj, Kurosawa je potom snimio dva filma koji se temelje na europskim literarnim djelima – *Krvavo prijestolje* (Shakespeareov *Macbeth*) i *Na dnu* (istoimeno djelo Maksima Gorkog), a oba upozoravaju na destruktivnu moć prevelike ambicije.

Nakon nekoliko dramski intenzivnih filmova, Kurosawa je snimio tri vedrija filma. Prvi je *Skrivena tvrđava*, snimljen poput bajke s brojnim akcijskim scenama. Druga dva filma, *Sajuro* i *Yojimbo* (*Tjelesna straža*), bave se socijalnim normama i pokušajima čovjeka da živi kvalitetan život u teškim vremenima. U njima Kurosawa ističe optimizam i naglašava da čovjek treba imati smisao za humor. Okolnosti su često takve kakve jesu i nemoguće ih je promijeniti, ali shvaćanje da je bolje imati pozitivan nego negativan stav glavno je oruđe u borbi sa svakodnevnim izazovima. U filmu *Yojimbo* progovara o zastarjelom feudalnom sustavu. U *Sanjuru* pokazuje kako se stvarni život ne može živjeti po rigoroznim pravilima i kodeksima te da obiteljska čast ne može biti jedini kriterij djelovanja. To je tema kojoj se Kurosawa često vraćao i koja je jednako

aktualna danas kao što je bila prije šezdeset godina.

Kurosawa se ponovno vratio ozbiljnijoj drami s filmom *Ridobradi*, ali tematika je ostala ista. U filmu stariji liječnik, zvan Ridobradi, poučava svoga mladoga učenika da predanost i nesebično služenje drugima može život učiniti velikim. Već je prije u svojim filmovima Kurosawa naglašavao da se čak i nekvalitetno proživljen život može promijeniti u bilo kojem trenutku, da se uvijek može duhovno napredovati i dostojno proživjeti ostatak života. Kurosawa u *Ridobradom* produbljuje taj koncept i pita se što čovjeku može pomoći na tom putu popravljivanja svoga života. Čovjek živi u svijetu koji je u vječnoj promjeni, u kojem ništa nije stalno i često se ne snalazi u toj bujici događaja, što ga dovodi do očajanja. Ridobradi daje svom učeniku odgovor na pitanje kako živjeti, dajući primjer vladanja sobom i predanosti bližnjem. Premda je film smješten u XVIII. stoljeće, očito je da preko zastarjelih feudalnih formi Kurosawa kritizira moderno društvo i njegove norme.

Snimio je još jedan film, *Dodeskaden*, prije nego što je 1971. godine zapao u višestruku osobnu, stvaralačku i financijsku krizu te prekinuo suradnju s Mifuneom. Japanska filmska industrija prolazila je kroz teško razdoblje, snimalo se malo filmova, a Kurosawa nije uspio dobiti nikakva financijska sredstva. U pokušaju da ostvari svoje ideje, otputovao je u Sovjetski Savez i tamo napravio svoj sljedeći film, *Dersu Uzala*, za koji je nagrađen Oskarom za najbolji film na stranom jeziku.

Dersu Uzala je priča o odnosu dva čovjeka koji dolaze iz dijametralno suprotnih svjetova. Junak po kojemu film nosi ime lovac je koji nikad nije živio u gradu, savršeno poznaje svoju prirodnu okolinu s kojom se s godinama stopio. Susreće Moskovljanina Arsenijeva i pridružuje se njegovoj ekspediciji koja istražuje zapadni Sibir. Istraživanje prirode pretvara se u otkrivanje samoga sebe – Dersu pokazuje grupi kako upoznati prirodu i tako upoznati sebe. Nakon što izgubi vid, odlazi u Moskvu živjeti s Arsenijevom obitelji. Dersu se ne snalazi u gradu i na kraju napušta Moskvu da umre u prirodi, gdje i pripada. Kurosawa ukazuje na čovjekovo otuđenje od prirode i kako jedino čovjek koji živi u prirodi, daleko od gradova i modernog načina života, može zadržati čistoću duha i radost življenja.

Nakon toga snimio je film *Kagemusha*, najskuplji japanski film ikad snimljen, s grandioznim scenama borbe. Film koji mnogi smatraju remek-djelom njegova kasnijeg razdoblja, *Ran (Pobuna)*, adaptaciju Shakespeareova kralja Leara isprepletenog s japanskim folklorom, snimio je 1985. godine. Glavni je lik stari feudalni gospodar, Hidetora, koji nakon mnogih desetljeća provedenih u krvavim obračunima sa svojim neprijateljima, želi prenijeti moć na svoje sinove. Međutim, ne može se tako lako odreći moći kao što je to mislio. Ozlojeđeni njegovim pokušajem da i dalje upravlja zemljom, njegovi ga sinovi prvo pošalju u izgon, a zatim započinju građanski rat. Kurosawa majstorski kontrastira zeleni, bogati pejzaž, smiren i

harmoničan, s bezumnim ljudskim nasiljem. Hidetora zadobiva nutarnji mir tek kada počinje polako lutati seoskim putevima koji su paralela njegovu duhovnom putu, a kojim napreduje kako se udaljava od uzroka svoje nesreće. Odvojen od vlasti i moći, nakon dugo vremena on napokon pronalazi samoga sebe.

Krajem svog sedmog desetljeća, odlučio je stvoriti životno djelo – film o svojim snovima, zvan *Snovi*. Potpuno neopterećen financiranjem i uvjetima produkcije i studija, Kurosawa je sam napisao scenarij i u potpunosti nadzirao režiranje. Rezultat je vizualno divan film magične atmosfere koji se sastoji od nekoliko vinjeta. Logički gledano, film nema linearnu fabulu niti puno smisla. Međutim, njegova poruka je univerzalna – ljudski snovi nisu prolazne vizije, nego pouke o tome kako živjeti svoj svakodnevni život. Neke od tema koje Kurosawa dodiruje su: skrivene snage prirode, besmislenost nasilja, čovjekova žudnja za kreativnim ostvarenjem i goruća potreba da se očuva okoliš. Ukratko, ovim filmom Kurosawa uzdiže život u svoj svojoj ljepoti i gleda na smrt ne kao na tragediju, nego kao na zadnje poglavlje jednog velikog putovanja.

Kurosawa je snimio još dva filma *Rapsodija u kolo-vozu* i *Ne još*.

Umro je 1998. godine u Tokiju. Iako je danas najpoznatiji po svojim epskim filmovima o samurajima, njegova duboka plemenitost i razumijevanje čovjekovih težnji ostavljaju njegove filmove kao uzore sedme umjetnosti za generacije koje dolaze. ♣

DANXIA

KINESKI GEOLOŠKI FENOMEN

Melanija Rogar

Geološki park izuzetne prirodne ljepote, u svijetu poznat kao *kineska Danxia*, nalazi se u južnim, suptropskim predjelima Kine. Prostire se u obliku polumjeseca od provincije Guizhou na zapadu do Zhejiang na istoku u ukupnoj dužini od 1700 km. Sastoji se od šest cjelina: Chishui, Taining, Langshan, Danxiashan, Longhushan i Jianglangshan, od kojih većina ima status nacionalnog parka.

Krajolik čine masivni planinski blokovi, impresivni strmi grebeni i okomite litice, špilje, kanjoni i uski usjeci među stijenama koji se okomito spuštaju u dubinu, jezera smaragdne boje i veličanstveni vodopadi okruženi bujnim šumama. Erozijske stijene tijekom milijuna godina stvorila je začuđujuće oblike. Ponekad se masivne stijene strmo uzdižu visoko prema nebu te podsjećaju na dvorce s kulama i stupovima ili na zidine nekog starog grada, ili pak nalikuju životinjama ili nekim čudnim bićima. Čarobni dojam krajolika dopunjuju tlo i stijene u crvenkasto-purpurnim nijansama po kojima su te formacije i dobile naziv *danxia*¹. Sve djeluje nestvarno, nadzemaljski. Priroda se ovdje prikazuje u svojoj čudesnoj ljepoti koja istovremeno pobuđuje divljenje, potiče maštu i razvija osjećaj povezanosti sa svime što nas okružuje.

Sličan geološki fenomen s izraženijim spektrom

boja tla nalazimo u planinskom, sjeverozapadnom dijelu Kine, u pokrajini Gansu. Krajolik ovdje čine nepregledni, suhi, stjenoviti predjeli. Tlo od crvenkastog šljunka uz prisutstvo različitih minerala nudi spektar boja koje su ponekad kao slojevi nanizani jedan uz drugi. Najpoznatiji dio je Nacionalni geopark Zhangye koji se smatra jednim od najljepših prirodnih fenomena Kine, zbog čega to područje često nazivaju *Planine duginih boja*.²

Nastanak geološkog fenomena danxia

Smatra se da su uslojeni crveni pješčenjaci nastali fluvijalnim procesima prije 140 - 65 milijuna godina. Topla i vlažna klima pogodovala je oksidaciji željeza u nastalom sedimentu te se tako njegova boja tijekom vremena promijenila u crvenu. Zatim, prije 55 milijuna godina, dolazi do sraza i podvlačenja Indijske pod Euroazijsku ploču, što je uvjetovalo boranje i izdizanje Zemljine kore do visine današnjih planina. Erozijski pod utjecajem vode i vjetrova konačno je stvorila današnji krajolik.

¹ *Danxia* doslovno znači *purpurni oblaci*.

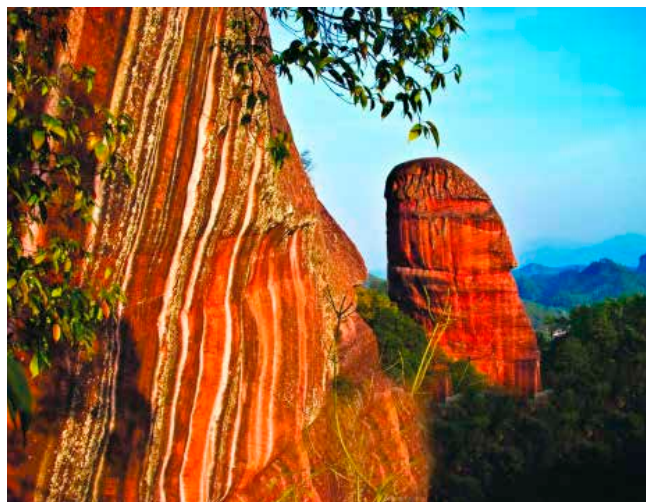
² Treba napomenuti da su fotografije krajolika koje nalazimo na internetskim stranicama često doradene kako bi djelovale što efektivnije.

Tragovi taoizma i budizma

Jedinstveni krajolici kineske Danxie, koji svojom neobičnom ljepotom pobuđuju osjećaj svetosti, tijekom tisućljeća također su imali izuzetan religijski značaj. Taoistički mudraci koji su do krajnosti razvili divljenje i ljubav prema prirodi, gotovo ekvivalentno religijskom štovanju, povlačili su se u prirodu i tamo vodili kontemplativan život. Planina Longhushan, što u prijevodu znači *Zmaj-tigar planina*, poznata je po mnoštvu taoističkih hramova koji su integrirani u prirodni krajolik i smatra se jednom od četiri svete planine taoizma. Poznato je da je tamo djelovao i poučavao Zhang Daoling, veliki učitelj i jedan od utemeljitelja taoizma, a kasnije i mnogi drugi. Sačuvani su i ostaci budističkih špiljskih hramova u Danxiashanu i Tainingu. Grobnice, hramovi te mnoštvo kipova i reljefa izrezbarenih u kamenu, kao što su oni u špilji hramu Nanyan u kojoj je pronađeno i 40 kipova Buddhe, svjedoče o bogatoj kulturnoj baštini Kine.

Pejzažno slikarstvo Kine snažno je inspirirano taoizmom, a glavna tema većine velikih kineskih umjetnika bila je priroda. Najveći dio remek-djela kineskog slikarstva predstavlja neobične krajolike, nalik onima u Danxiashanu i Tainingu, na kojima je čovjek obično odsutan ili je tek jedva zamjetan, uronjen u prirodu kojoj se divi i koju kontemplira.

Prirodni laboratorij

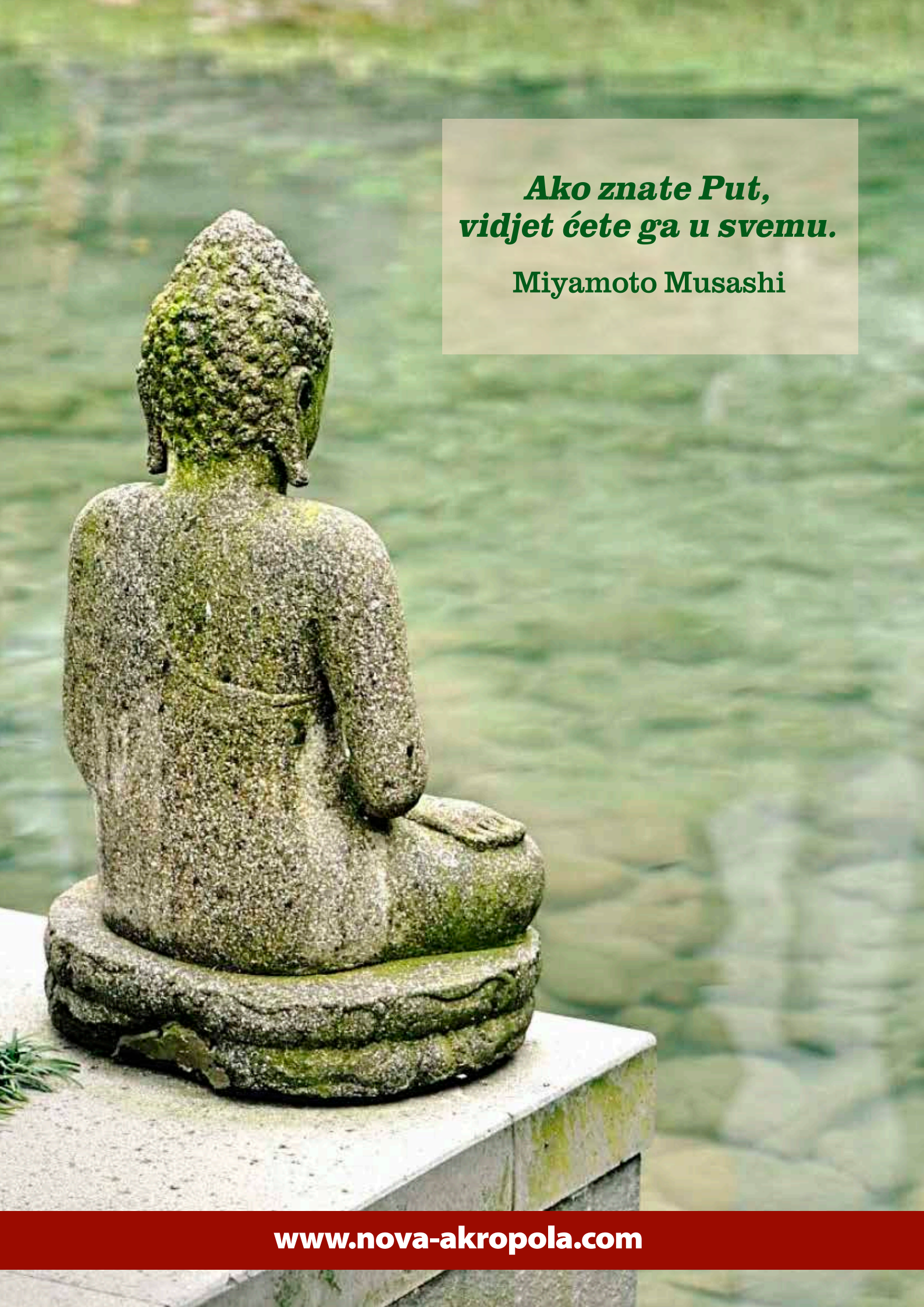
Kineska Danxia prirodni je laboratorij za proučavanje geoloških i geomorfoloških fenomena jer nailazimo na tla različite geološke starosti, pa je područje osobito važno u proučavanju evolucije Zemljine kore.

Specifičnost krajolika i topla monsunska klima omogućile su rast zimzelenih šuma i značajnu biološku raznolikost, tako da ovdje žive mnoge vrste biljnog i životinjskog svijeta, od kojih se 400 smatra rijetkima ili ugroženima, zbog čega je to područje dodatno u fokusu znanstvenika.

Bogata geološko-paleontološka nalazišta omogućuju istraživanja o razlozima izumiranja dinosaura i evoluciji sisavaca, a tu je i nalazište pretpovijesnog čovjeka, *Maba Man*, koji je živio prije 130 000 godina.

Najpoznatije i jedno od najljepših krajolika kineske danxie je *Danxiashan*, ukupne površine od 168 km². Nalazi se pokraj grada Shaoguana u pokrajini Guangdong. Ovdje su raznoliki geološki oblici i boje najizraženiji, a pola je površine prekriveno karakterističnim formacijama. Danas je područje geoparka Danxiashan svjetski istraživački centar za proučavanje evolucije biosustava u izoliranim područjima. Zbog velike prirodne i kulturne vrijednosti, muzej u Danxiashanu, kao Nacionalni znanstveno-edukacijski centar, povezan je s mnogim sveučilištima, te ima značajnu ulogu u popularizaciji znanosti. Kao jedinstveni prirodni fenomen izuzetne ljepote, Danxiashan je od 2004. godine UNESCO-ov Globalni geopark, a od 2010. godine nalazi se na popisu svjetske prirodne baštine.

Kao veliko umjetničko djelo prirode koje je nastajalo tijekom najmanje 60 milijuna godina geološke evolucije, kineska danxia područje je bogate prirodne i kulturne baštine koje zadivljuje svojom ljepotom i budi duboko poštovanje prema snagama prirode koje su ga stvorile. ㊦

***Ako znate Put,
vidjet ćete ga u svemu.***

Miyamoto Musashi